ЗВІТ

про проведення інформаційно-освітньої кампанії для зменшення стигматизації здобувачів освіти з ООП у закладах вищої освіти та громаді (2026 рік)

Кампанія «Освіта без дискримінації, мова без бар'єрів»

26 травня 2026 року під час засідання Національної ради безбар'єрності, яке відбулося в межах Національного тижня безбар'єрності (25–31 травня 2026 року), Міністерство освіти і науки України представило дорожню карту формування культури безбар'єрної комунікації в освіті. Документ передбачає комплекс заходів, спрямованих на формування недискримінаційного та коректного мовлення в освітньому середовищі, зокрема навчання педагогічних працівників, роботу з авторами навчальної літератури та проведення інформаційної кампанії для батьків, учителів і дітей. Реалізація кампанії здійснювалася за підтримки Дитячого фонду ООН (UNICEF) та Мережі батьківських організацій. (МОН; НРАТ).

Компонент	Що зроблено у 2026 році	Результат
Квест-курс «Освіта без дискримінації, мова без бар'єрів» (МОН, UNFPA, ГО «ЕдКемп Україна»)	Безоплатний курс на 30 год на платформі «Вектор»: термінологія, розпізнавання мови упереджень, запобігання дискримінаційним практикам, взаємодія з дітьми й батьками («Вектор»)	Уже в травні — понад 2 000 освітян, середня оцінка 4,9 з 5 (ТДАТУ); станом на листопад на платформі подано 9 764 заявки («Вектор»), сертифікати видаються й далі (реєстр)
Навчання «Сила рівності» (УІРО, ГО «ЕдКемп Україна»)	Недискримінаційний підхід для авторів і експертів освітнього контенту; друга хвиля — 5–9.11.2026 у Львові (УІРО)	154 учасники завершили навчання станом на кінець вересня (НУШ)
Тренінгово-консультаційна	Старт 10.07.2026, фокус на освіту без	Недискримінаційний зміст нових програм

Компонент	Що зроблено у 2026 році	Результат
програма для авторів освітніх програм для дошкілля	бар'єрів (МОН)	дошкільної освіти
Всеукраїнський урок «Мова гідності: бачити людину за словами» (1.09.2026)	Перший урок навчального року в усіх школах (листи МОН № 1/16209-26, № 1/18060-26); партнери — ЮНІСЕФ, EdEra, Ощадбанк (МОН; Офіс Президента)	Конструктор уроку для 1–12 класів про повагу, різноманіття та безбар'єрну мову (матеріали EdEra)
Комунікаційна кампанія «Освітня ініціатива з безбар'єрності» (жовтень–грудень 2026, з ЮНІСЕФ)	10 педагогів-авторів, 5 учителів-блогерів, батьки-блогери, підлітки Хабу інклюзивного TikTok, гайд для батьків із психологом, 2 вебінари; дописи на сторінках «Безбар'єрності», МОН і ЮНІСЕФ (презентація «Освітня ініціатива з безбар'єрності»)	Орієнтир — 500 тис. контактів; залучення вчителів до квест-курсу

Заклади вищої освіти

У 2026 році заклади вищої освіти проводили науково-практичні конференції, тематичні заходи та інформаційно-просвітницькі ініціативи, спрямовані на поширення кращих практик створення інклюзивного освітнього середовища, обмін досвідом і формування культури поваги до різноманіття.

Зокрема, 22–23 січня 2026 року у Львівському національному університеті імені Івана Франка відбулася науково-практична конференція «Інклюзія у вищій школі: виклики, практика, перспективи». Захід став майданчиком для обговорення актуальних питань забезпечення інклюзивності

у вищій освіті, обміну практичним досвідом та напрацювання підходів до створення доступного освітнього середовища. За результатами конференції підготовлено та видано збірник тез доповідей.

19–20 березня 2026 року на базі інклюзивно-ресурсного центру Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка проведено VI Всеукраїнську конференцію «Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат». У заході взяли участь представники понад десяти закладів вищої освіти. Окрему увагу приділено міждисциплінарному підходу до інклюзії, зокрема питанням підтримки людини не лише в освітньому середовищі, а й поза його межами в межах секції «Інклюзія поза освітою».

У межах Всеукраїнського фестивалю науки 18–22 травня 2026 року Бердянський державний педагогічний університет організував науково-комунікаційний дайджест «PROБезбар'єрність», спрямований на популяризацію принципів безбар'єрності, поширення наукових напрацювань і практик формування доступного та інклюзивного середовища.

Громади та методичні рекомендації

У 2026 році МОН спільно з партнерами та регіональними органами управління освітою проводило заходи, спрямовані на посилення спроможності територіальних громад забезпечувати доступність та якість освітніх послуг для дітей з особливими освітніми потребами, розвиток мережі інклюзивно-ресурсних центрів і поширення практичних інструментів організації інклюзивного навчання.

6 лютого 2026 року відбувся форум «Підтримка мережі інклюзивно-ресурсних центрів» за участю представників Асоціації об'єднаних територіальних громад та проєкту DECIDE. Під час заходу презентовано дорожню карту розвитку мережі ІРЦ за моделлю «Центр – Область – Громада – Заклад», яка передбачає узгодження повноважень і відповідальності між відповідними рівнями управління та посилення ролі територіальних громад у забезпеченні належної підтримки дітей з ООП.

18 серпня 2026 року в межах освітньої конференції «Серпнева-2026» проведено панельну дискусію «Спільнота навколо дитини», присвячену ролі територіальних громад у забезпеченні доступу до якісної інклюзивної дошкільної освіти. Також організовано майстерку «Освіта без дискримінації, мова без бар'єрів» для керівників закладів дошкільної освіти та представників органів управління освітою. Під час заходів розглядалися питання взаємодії учасників освітнього процесу, розвитку партнерства з родинами та формування безбар'єрного освітнього середовища.

Із 17 серпня 2026 року МОН спільно з ЮНІСЕФ реалізовувало серію роз'яснювальних відеоматеріалів «ПРОдошкілля», орієнтовану на керівників

та фахівців органів управління освітою територіальних громад. Матеріали спрямовані на поширення практичних знань щодо організації якісної, безпечної та інклюзивної дошкільної освіти. Зокрема, у випуску від 11 листопада 2026 року висвітлено підходи до розвитку доступних та інклюзивних послуг для дітей у громадах.

На регіональному рівні також проводилися заходи з обміну досвідом та поширення успішних практик. Зокрема, 17 червня 2026 року в Одесі відбувся педагогічний фестиваль «Разом до інклюзії», під час якого представлено практики організації інклюзивного навчання. На Одещині також висвітлювався досвід роботи мобільних груп інклюзивно-ресурсних центрів у територіальних громадах та створення відеоказок «Світ, у якому є місце для кожного». 8 червня 2026 року на Житомирщині проведено регіональну конференцію «Від підтримки до успіху», за результатами якої підготовлено резолюцію з пропозиціями щодо подальшого розвитку інклюзивної освіти на рівні територіальних громад.

Зазначені заходи сприяли поширенню практичного досвіду організації інклюзивного навчання, посиленню взаємодії між органами управління освітою, закладами освіти, інклюзивно-ресурсними центрами та батьківською спільнотою, а також підвищенню обізнаності громад щодо механізмів забезпечення освітніх потреб дітей з ООП.

Джерела

1. МОН: дорожня карта «Освіта без дискримінації, мова без бар’єрів» (26.05.2026)
2. НРАТ: «Освіта без дискримінації, мова без бар’єрів» (28.05.2026)
3. ТДАТУ: передрук новини МОН про дорожню карту
4. Квест-курс на платформі «Вектор»
5. «Вектор»: онлайн-курси (кількість заявок)
6. «Вектор»: реєстр виданих сертифікатів курсу
7. УІРО: «Сила рівності» (13.11.2026)
8. НУШ: МОН представило результати двох флагманських проєктів (30.09.2026)
9. МОН на Раді безбар’єрності (29.09.2026)
10. Інтерфакс-Україна: флагманські проєкти на Раді безбар’єрності
11. МОН: тренінгово-консультаційна програма для авторів програм для дошкілля (10.07.2026)
12. МОН: 1 вересня — Всеукраїнський урок «Мова гідності»
13. Лист МОН № 1/18060-26 від 21.08.2026
14. Офіс Президента: урок «Мова гідності» (1.09.2026)
15. EdEra: матеріали уроку «Мова гідності»
16. МОН: Державний стандарт «Термінологія безбар’єрності»

(3.03.2026)

17. МОН: центри підтримки студентів у ЗВО (звіт, 2026)
18. ЛНУ: збірник тез «Інклюзія у вищій школі»
19. Конференція «Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат»
20. БДПУ: дайджест «PROБезбар’єрність»
21. Форум «Підтримка мережі ІРЦ» (6.02.2026)
22. МОН: практична зона дошкільної освіти на «Серпневій-2026»
23. МОН: відео «ПРОдошкілля» про інклюзивну дошкільну освіту в громадах (11.11.2026)
24. ДОН Одеської ОДА: звіт за ІІ квартал 2026 року
25. ЖОІППО: резолюція конференції «Від підтримки до успіху» (8.06.2026)